Filosofisk diskurs og politisk realisme:

Det globale Vesten

En arv fra det 20. århundrede

Essay skrevet af dr. Stefan Högl

En filosofs opfordring

Softwaregenereret, ikke-verificeret oversættelse

Første udgave af den fjerde del af århundredet

INDHOLDSFORTEGNELSE

Filosofi, historie, politik: Politisk realisme og det globale Vesten 5

Det globale Vesten: filosofi og vision om universel suverænitet 7

Vestens aksiomer 18

Epilog: Tre leveregler for det kommende kvart århundrede 19

Uanset hvad historien ellers måtte sige om mig, når jeg er væk, håber jeg, at den vil fortælle, at jeg appellerede til jeres bedste håb, ikke jeres værste frygt, til jeres tillid snarere end jeres tvivl. Min drøm er, at I vil vandre den vej, der ligger foran jer, med frihedens lys som vejleder og mulighedernes arm som støtte.

Ronald Reagan (1911-2004)[1]

Amicis libertatis dedicatum

[1] *Fra en tale ved Det Republikanske Partis landsmøde den 17. august 1992. Ronald Reagan var USA's 40. præsident og indledte en vidtrækkende proces mod afspænding med den daværende leder af Sovjetunionen, Mikhail Gorbatjov.*

Kynikere betragter værdier som ligeværdige og instrumentelle. Statsmænd baserer praktiske beslutninger på moralske overbevisninger. ... For mig er en fornuftig definition af realpolitik at sige, at der findes objektive omstændigheder, uden hvilke udenrigspolitik ikke kan føres. At forsøge at håndtere nationers skæbne uden at se på de omstændigheder, de må forholde sig til, er virkelighedsflugt.[1]

Henry A. Kissinger (1923–2023)

Filosofi – Historie – Politik: Politisk realisme og det globale Vesten

Sjældent har filosofi, politik og verdenshistorie ved afslutningen af en historisk epoke været så dramatisk sammenflettede som i det 20. århundrede, hvis eftervirkninger vi stadig lever med i dag. Selv et kvart århundrede efter dets kalendermæssige afslutning bemærkes dets arv næppe, hvilket er grunden til, at de talrige politiske konflikter ikke viser tegn på at aftage. Dette er særligt tydeligt på den verdenspolitiske scene, hvor der er opstået talrige spændinger og fronter. Situationens kompleksitet efterlader nu mange af vores samtidige rådvilde, og det tidligere håb om en bedre fremtid har for længst viket pladsen for en følelse af resignation.

Især i de internationale relationer har vi brug for politikere, der ikke drives af uærlige ambitioner, men som udøver deres embede med personligt ansvar og den nødvendige fremsyn, med andre ord, som forstår *realpolitik*. Hvis dette, som Henry Kissinger – der betragtes som en *realpolitisk* politiker par excellence – sagde i citatet ovenfor, betyder at tage hensyn til de objektive forhold, så har vi brug for en rormand, der lader sig lede af de aktuelle omstændigheder, dvs. af virkeligheden.

Enhver, der ønsker at styre et skib gennem farlige farvande, må nemlig altid holde øje med andre skibe, sit eget potentiale og potentielle fjenders evner. Rorsmanden vil være opmærksom på alt, hvad der kan blive relevant. For ham er det fakta, de faktiske omstændigheder, der tæller: det realistiske perspektiv.
Hans idealistiske sind vover imidlertid at kigge ud over havets horisont – to sjæle slår i hans bryst[2] . Selv i stormfulde farvande søger det efter øer af håb og tillid. I

[1] Fra et interview med magasinet DER SPIEGEL (28/2009) af 5. juli 2009.
[2] Kissinger: *„Der findes ingen realisme uden et element af idealisme."*

måneskinnet nynner kaptajnen sange om fred og venskab, hymner om globalt broderskab, der rører hans hjerte. Men stormene på det oprørte hav overdøver de sarte melodier. Idealer er som et blik på den stjerneklare nattehimmel: hvem ved, om alle nogensinde vil finde det samme budskab i dem?

I modsætningen mellem fakta og visioner er der opstået en tredje dimension mellem fronterne, som erfarne styrmænd må holde for øje: forholdene i vandets dyb – hvirvlerne og strømningerne, der ikke er let synlige, men som ubestrideligt er til stede. Dette er manifestationer af vandet, dets elementære egenskaber, nu i stor skala. På floder, søer og hav er dets adfærd en del af virkeligheden og påvirker dermed navigationen.

At se ned i dybden betyder faktisk at se på den menneskelige natur, den menneskelige tilstand – *conditio humana*. Hvordan kan man overhovedet søge at forstå politikens essens, mens man ignorerer menneskene som dens grundlag? Eksistentielle spørgsmål henviser naturligvis i første omgang til det filosofisk-teologiske område, ofte med individuel betydning. I sidste ende er den menneskelige natur imidlertid vævet ind i et større verdensbillede med vidtrækkende betydning. Men hvad nu, hvis der fra denne dybde af virkeligheden kan skelnes strømninger, der udgør en fast konstant – og derfor er virkelige?
En idealistisk teori vil søge den filosofiske diskurs blot for ikke at miste fodfæstet, da den altid bør have det optimale for øje. Men den politiske realisme vil være nødt til at fokusere endnu mere på den menneskelige tilstand: ikke så meget for at drøfte grundlæggende eksistentielle spørgsmål analytisk, men snarere for at kunne beregne de praktiske konsekvenser. Først når alle dimensioner af virkeligheden tages i betragtning, kan man tale om *ægte realpolitik*.

Dette værk er viet til denne helhedsorienterede tilgang. Det *globale Vesten* er på en særlig måde knyttet til det 20. århundredes historie, selvom dets rødder rækker langt tilbage i fortiden. Dets grundlag er tæt forbundet med den menneskelige tilstand, og dets politiske, især geopolitiske, konsekvenser peger i retning af en æra, der endnu ikke kan forudsiges. Den begrebsmæssige og indholdsmæssige analyse når frem til Vestens grundlæggende aksiomer og opregner de leveregler, som *ægte* realpolitik må holde for øje i fremtiden.

Det globale Vesten
Filosofi og vision om universel suverænitet

Konfrontation og retorik

Et nyt begreb har fundet vej ind i den politiske sfære: det *globale Vesten*. Det forudgås af to begreber, der først blev populære i det 20. århundredes sidste årti: *globalisering*, der opstod som en beskrivelse af den stigende globale sammenkobling og indbyrdes afhængighed, og det *globale Syd*, et mere venligt udtryk for udviklingslandene.[3]

Talen om det *globale Vesten* begyndte først gradvist efter årtusindskiftet og har nu fundet vej ind i det politiske og især det geopolitiske sprog. Det henviser som regel til alle de stater, der engang blev klassificeret som en del af den *vestlige verden* eller *Vesten*, på et tidspunkt, hvor Øst-Vest-konflikten dominerede anden halvdel af det 20. århundrede. På den vestlige side stod de liberale demokratier, industrialiserede lande med konstitutionelle regeringer anført af USA, som i Østen blev modarbejdet af Sovjetunionens allierede. Da opdelingen af Europa ophørte, opstod der snart tale om globalisering, og ikke kun i relation til den globale handel. Verden syntes at være blevet en global landsby, hvor planetens problemer nu bedre kunne løses. Inden for rammerne af organisationer som FN var det endelige mål at etablere en »global indenrigspolitik«[4] . Dermed blev 1990'erne et årti præget af relativ afspænding.

Nu, årtier senere, når man taler om det globale Vesten, er det som regel et retorisk angreb fra autoritære[5] og totalitære stater. De forsøger at tegne et billede af en magtfuld, globalt aktiv alliance, der udgør en trussel mod alle andre stater. Modsat står landene i det globale Syd, en vagt defineret gruppe af lande, der har forskellige ambitioner, men som under alle omstændigheder ikke betragtes som en del af det globale Vesten, men snarere som dets ofre. Når der er tvivl, regner autoritære stater sig selv med blandt det globale Syd eller erklærer i det mindste deres solidaritet med det.

Denne formodede globale modsætning minder om Nord-Syd-konflikten, som i det 20. århundrede blev brugt til at beskrive forholdet mellem industrialiserede lande og udviklingslande. Ud over at beskrive ulighed var fokus altid på ansvaret for disse forhold, hvilket ofte blev tillagt de industrialiserede lande.

---

[3] Selvom begge udtryk kan spores tilbage til 1950'erne og 1960'erne, blev de kun brugt lejlighedsvis indtil 1980'erne. Det samme gælder udtrykket »Global North«.

[4] Selvom udtrykket først blev brugt i 1963 af fysikeren og filosofen Carl Friedrich von Weizsäcker, blev det først populært i forbindelse med de demokratiske omvæltninger i Europa.

[5] Set med kritiske øjne er dette begreb en eufemisme, der vækker associationer til autoritær opdragelse, men som ikke desto mindre kan kendetegnes ved en vis kærlighed og respekt for børn. Brugen af udtrykket »autoritær« om diktaturer, der tramper på individets værdighed og rettigheder, skyldes *en* udbredt *politisk korrekthed*, hvilket er indlysende indholdsmæssigt.

Hvis det i dag kun handlede om fordelingen af den globale rigdom, ville det være mere passende at tale om det »globale nord«, selvom selv dette begreb kun ville være egnet i begrænset omfang. Det findes imidlertid ikke i almindelig sprogbrug, ligesom der heller ikke findes et »globalt øst«, der kunne fungere som en samlebetegnelse for socialistiske eller kommunistisk orienterede stater. Faktisk handler det hverken kun om rigdom eller om ideologiske levn fra den kolde krigs æra. I sidste ende er »Det globale Syd« et klodset udtryk, der er beregnet til at fungere som modsætning til det retorisk dæmoniserede Vesten og derfor er så vagt og tvetydigt som muligt: Det henviser til aksen af autoritære stater, som – selvom de på ingen måde er homogene i deres sammensætning – forsvarer deres forskel fra Vesten og ofte søger at fremstille sig selv som det bedre alternativ.[6]

Geografi og historie

Langt fra nutidens politisering af Vesten ligger dets begrebsmæssige oprindelse primært i den eurocentriske kartografi, som også formede diskursen om Vesten og Orienten. Orienten – solens opgangsland – står i kontrast til Vesten, hvor solen igen går ned[7] . Om Vesten slutter ved Atlanterhavet eller – efter opdagelsen af den Nye Verden – i USA, kan være et spørgsmål om opfattelse, ligesom det kan være, om Østen ligger på Den Arabiske Halvø eller i det fjerne Japan. I sidste ende har hvert punkt på jorden sine egne individuelle og dermed relative referencepunkter, så tale om Vesten i denne sammenhæng har historiske konnotationer.

I løbet af den nyere historie er det, der engang var en geografisk kontrast, blevet til en ideologisk modsætning, der nu har fået geopolitisk betydning. Årsagerne og tendenserne er imidlertid så mangfoldige og modstridende, at den oprindelige modsætning for længst er gået ind i en fase, der rækker ud over bestemte regioner eller religioner.

Selv den ofte nævnte kontrast mellem religionerne i Vesten og Østen er langt mere nuanceret, når man undersøger den nærmere.[8]

Skellet mellem et videnskabeligt Vesten og et ikke-progressivt Østen er ligeledes begrænset. Afhængigt af regionen og den kulturelle kreds var og er denne kontrast ganske vist observerbar, ofte med betydelig skarphed. Dette gælder imidlertid også for andre kontinenter og samfund. Historisk set stammer forskellige opfindelser

[6] Også centrale politiske begreber er genstand for konkurrence. For eksempel reagerede den kinesiske regering på det *»Demokratitopmøde«*, som den amerikanske præsident Biden indledte i 2021, med et dokument med titlen *»Demokrati, der virker«*.

[7] Det antikke græske *ἕσπερος / hesperos* (aften) og det latinske *vesper* (aften) stammer fra den indoeuropæiske rod *wes- (aften/nat).

[8] Det kristen-monoteistiske Vesten kan ganske vist generelt sættes i kontrast til det overvejende hinduistiske og buddhistiske Østen – i en bestemt historisk periode og inden for geografiske grænser. Imidlertid må modtendenser ses bort fra, både de monoteistiske strømninger i det gamle Egypten, Persien og religionerne i Østen, men også de panteistiske strømninger i den vestlige verden, for eksempel.

fra Østen, , og filosofiske skrifter nåede frem til Europa via det arabisk erobrede Spanien, som fra det 16. århundrede og frem tog føringen inden for de fremvoksende videnskaber.
I denne sammenhæng skelnede den tyske sociolog Max Weber mellem Østens og Vestens økonomiske systemer og tilskrev sidstnævnte en høj grad af rationalisering. I stedet for personlige relationer var det nøgterne prisberegninger, der dikterede markedsaktiviteten – og dermed øgede produktionseffektiviteten. I det 20. århundrede vækkede de vestlige industrialiserede nationers succes interessen hos mange lande, der også ønskede at modernisere sig i denne retning, dvs. udvikle deres potentiale[9] . På den anden side har fascinationen af de tilsyneladende fjerne kulturer i Østen (og længere væk) en lang tradition i Europa. På trods af alle de modstridende tendenser og udviklinger står én ting klart: Det er ikke forskellige religiøse traditioner, arkitekturer, sprog eller skikke, der udgør kernen i nutidens konfrontation. De kan ledsage og illustrere nogle af kontrasterne, men rødderne ligger langt dybere og har for længst løsrevet sig fra geografien. Det handler om menneskehedens eksistentielle spørgsmål og de svar, filosofien giver.

Filosofi og politik

Når vi i dag placerer filosofiens vugge i det antikke Grækenland, gør vi det i bevidstheden om, at forskellige ideer og begreber opstod i mange kulturer, måske blev diskuteret, men måske aldrig blev nedskrevet. Disse udviklinger bliver først historisk håndgribelige, når tankegangene ikke ender sporløst, men finder vej ind i samfundet og videregives.[10] I denne henseende opnåede de græske filosoffer et historisk gennembrud. Den måde, hvorpå de tænkte over sammenhængene mellem verden og menneskets plads, har sikret dem en plads i historiebøgerne for altid. Det er her, naturvidenskaberne og humaniora finder deres historiske udgangspunkt, det er her, det filosofiske fundament for den *globale vestlige verden* skal findes, og det er også her, oprindelsen til dens navn kan findes.
Den græske filosofi blomstrede, da den kulturelle udveksling i Middelhavsområdet kombineret med en livlig varehandel skabte et klima, hvor der kunne føres en fri diskussion om eksistentielle spørgsmål. De legender, som Homer havde overleveret, lå langt tilbage i fortiden, og modige tænkere søgte efter nye svar på gamle spørgsmål.

[9] I denne henseende bærer udtrykket »udviklingsland« i første omgang et håb for fremtiden med sig; målet om udvikling henviser naturligvis til økonomiske og politisk-filosofiske mål.
[10] Traditioner for filosofiske begreber findes – uafhængigt af hinanden – i mange avancerede civilisationer. Filosofen Karl Jaspers omtalte også perioden fra omkring 800 til 200 f.Kr. som »aksealderen«, da centrale filosofiske grundlag »opstod næsten samtidigt i Kina, Indien og Vesten i løbet af disse få århundreder, uden at de vidste noget om hinanden.« (*Historiens oprindelse og mål*, 1949, 20).

Det første skridt på denne nye vej er forklaringen af naturen og dens processer. De første teorier om urstoffer og grundstoffer dukker op, men kan ikke efterprøves på grund af manglende teknisk udstyr. I sidste ende er der dog mere tilbage end blot spekulation: de grundlæggende muligheder – atomer, grundstoffer, urprincipper – formuleres allerede i denne epoke, to og et halvt årtusinde før den moderne fysik.
Den græske filosofis anden søjle beskæftiger sig med menneskets natur, som påvirker det både som individ og i dets rolle i samfundet. Den tager fat på grundlæggende spørgsmål om viden, retfærdig levevis og sameksistens i fællesskabet. I bredeste forstand er det derfor spørgsmål om politik[11] og etik, der præger diskursen. Også her udvikles modeller, der danner grundlaget for nutidens moderne teorier. Samlet set udgør den græske filosofi således det centrale intellektuelle fundament for den *vestlige* kultur.[12]
En ny begyndelse indledte opdagelsernes tidsalder. Ved slutningen af middelalderen var den stigende handel – ligesom engang i det antikke Grækenland – forbundet med byernes opblomstring, hvis rigdom gjorde det muligt for videnskab og kultur at trives. Der blev grundlagt universiteter overalt i Europa.
Med naturvidenskabernes fremkomst blev det i stigende grad muligt at afkode naturlovene, udforske ukendte regioner og finde nye ruter rundt om kloden. Forskningens indtog muliggjorde snart hidtil usete fremskridt inden for alle områder af teknologi, medicin og produktionen af dagligdagsvarer – en udvikling, der fortsætter den dag i dag. Videnskabelige fremskridt og deres frugter har lige siden præget menneskers liv og er blevet et kendetegn ved den *vestlige* livsstil.
Forskning og videnskab er imidlertid et universelt fænomen. Selvom de måske fik deres gennembrud i den europæisk-vestlige kultur, er det forudsigeligt, at den videnskabelige tilgang til verden i teori og praksis en dag vil blive en selvfølge over hele verden.
Videnskabelige fremskridt og deres resultater udgør dog kun en del af den »vestlige identitet«. Afgørende for *Vesten* er opfattelsen af mennesker som individuelle aktører, der har ukrænkelige rettigheder til frihed i deres private sfære og retten til at deltage i politiske og samfundsmæssige beslutningsprocesser. Mens statsmagten i det væsentlige udspringer af den suveræne magts vilje – folket – udspringer den enkeltes personlige suverænitet af den ukrænkelige menneskelige værdighed.
Fra de tidligste refleksioner over menneskets natur, gennem den græske filosofi og oplysningstiden, til nutidens »vestlige« opfattelse har det været en lang rejse

[11] *Politik* forstås her i bred forstand i overensstemmelse med Aristoteles, der beskrev mennesker som *zoon politikon* (sociale væsener).
[12] Hertil kommer principperne i romerretten og, i Europa, indflydelsen fra den jødisk-kristne religion. Disse tre faktorer betragtes som Europas grundlæggende søjler. Afslutningen på den græsk-romerske antik forbindes ofte med lukningen af Platons Akademi i Athen i 529, mens det første benediktinerkloster samtidig blev grundlagt på Montecassino – en milepæl for den kristent præget europæiske middelalder.

med talrige modsætninger og tilbageslag. Og alligevel er det i sidste ende netop dette billede af menneskeheden, der danner grundlaget for et frihedsorienteret og demokratisk samfund. I et sådant samfund er det statens opgave at sikre den enkeltes frihedsrettigheder og gennem passende procedurer at garantere, at al politik har en demokratisk oprindelse. Da love og regler er nødvendige i praksis, ligesom domstole og myndigheder, kan en »vestlig« stat kun eksistere som en retsstat, ikke som et løst og uforpligtende fællesskab. Den enkelte skal til enhver tid kunne stole på, at vedkommendes værdighed og rettigheder beskyttes.

Suverænitet og suveræniteter: den ultimative begrundelse

Vesten bygger på den skitserede opfattelse af menneskelig værdighed og personlig og politisk suverænitet som et filosofisk begreb, men også som et politisk, ja endda geopolitisk paradigme[13] . Opfattelsen af menneskeheden – og dens ultimative begrundelse – bestemmer, hvilken politisk, social, økonomisk og kulturel orden der er i overensstemmelse med den menneskelige natur. Vi kan være lige så sikre på, at denne orden vil sejre over tid, som vi kan være sikre på, at et videnskabeligt verdensbillede, der svarer til vores univers' natur, vil sejre.
Den mest udbredte indvending kommer fra naturvidenskabens område og kan sammenfattes således: Da alle processer i universet foregår i overensstemmelse med fysiske love, gælder dette også for alle legemer, levende væsener og mennesker. Fra hjerteslaget til de fineste processer i hjernen er alt af rent fysisk karakter og en del af en lang og kompleks årsags- og virkningskæde, der ligner et urværk, blot inden for biologiens område. Mennesket har hverken en subtil sjæl eller fri vilje, der går ud over naturlovene, og der kan heller ikke fastslås nogen form for værdighed. Det, der ikke er tilgængeligt for videnskabelig forskning, er ikke virkeligt.[14]
Selvom dette »naturalistiske« verdensbillede har vundet flere og flere tilhængere i takt med videnskabens stigende succeser, har det en grundlæggende fejl. Selv om det gentagne gange giver indtryk af at være en fysisk tese, så at sige konklusionen på mange års forskning, er det modsatte tilfældet. Spørgsmålet om et fysisk verdensbilledes rækkevidde er ikke længere et fysisk spørgsmål, men et filosofisk, og befinder sig dermed på et helt andet niveau.

[13] Begrebet »paradigme« som en omfattende ramme for fortolkning og forståelse forekommer i dette tilfælde særligt berettiget, fordi det ud over det videnskabeligt-teoretiske niveau (hvorfra det oprindeligt stammer – jf. Thomas Kuhn, 1962) også berører eksistentielle, praktiske og (geo)politiske grundlag.
[14] David Lewis: (1983, 361): *»Verden er, som* fysikken *siger, den er, og der er ikke mere at sige.«* Denne holdning går under flere navne, såsom materialisme, positivisme eller empirisme, men bygger i det væsentlige altid på de samme forudsætninger.

I den filosofiske diskussion, som her kun kan antydes[15] , opstår der betydelige problemer, når man forsøger at reducere den frie vilje og den menneskelige bevidsthed til neurale processer eller at oversætte etiske spørgsmål til rene psykologiske tilstande. Et naturalistisk syn på mennesket må imidlertid afvise moralske og æstetiske spørgsmål som meningsløse, tomme begreber[16] , og menneskets stræben efter retfærdighed og søgen efter mening som komplekse hallucinationer og projektioner fra en hjerne, der igen er et yderst komplekst apparat[17] , som i sidste ende bestemmes af biokemiske årsagssammenhænge, og som styrer organismen. Menneskets selvbillede som autonome væsener forudsætter derfor nødvendigvis, at der ud over fysiske processer findes en transcendent virkelighed, der danner grundlag for den menneskelige ånd, værdighed og frihed. Dette gælder i øvrigt også for verdens fysiske beskaffenhed, hvis årsager igen ikke kan være fysiske. I sidste ende er den fysiske verdens oprindelse ikke en fysisk teori, men et grundlæggende filosofisk spørgsmål.

Sammenfattende kan det siges, at menneskehedens store eksistentielle spørgsmål, som Kant formulerede dem[18] , går ud over fysikkens fortolkningsrammer.
Endelig skal det bemærkes, at det naturalistiske paradigme er yderst kontraintuitivt, fordi alle mennesker – selv dets tilhængere og fortalere – i hverdagen handler, som om de traf etiske beslutninger eller bedrev videnskab af egen fri vilje og udledte verdens hemmeligheder. Jo mere komplekse diskurserne bliver, desto mere absurd forekommer det, at neurologiske programmer alene skulle have bestemt diskursens forløb og interaktioner.
Uden at ønske at diskutere specifikke filosofiske eller religiøse begreber på dette tidspunkt kan det ikke desto mindre siges, at fastlæggelsen af menneskelig værdighed (og de rettigheder og pligter, der følger heraf) kræver en transcendent forståelse af verden, der også giver plads til yderligere eksistentielle spørgsmål. Den »vestlige opfattelse af menneskeheden« – men ikke kun denne[19] – forudsætter

[15] Nogle yderligere betragtninger kan findes i en separat prolog til dette essay.
[16] *„Hvor den positivistiske fornuft dominerer området til udelukkelse af alt andet … så udelukkes de klassiske videnkilder for etik og ret“* – Benedikt XVI i sin tale til den tyske forbundsdag den 22. september 2011.
[17] Selv en mulig tilfældighed ville ikke fundamentalt ændre den nærmest programmerede rækkefølge af hjernefunktioner, men blot »løsne den op« med et par uforudsigelige elementer.
[18] *»Filosofiens område [...] kan reduceres til følgende spørgsmål: 1) Hvad kan jeg vide? 2) Hvad bør jeg gøre? 3) Hvad kan jeg håbe på? 4) Hvad er mennesket?“* (*Kritik af den rene fornuft*, B833, 1787) – I 1897/98 gav den franske maler Paul Gauguin et maleri med lignende grundlæggende spørgsmål titlen: *»Hvor kommer vi fra? Hvem er vi? Hvor skal vi hen?«*
[19] Ideologier og videnskaber, der taler om aktiv viden om nye ting, om solidaritet eller værdier, om etik og æstetik, peger også på transcendente referencer. For dem, såvel som for mange repræsentanter for den vestlige livsstil, er denne sammenhæng for det meste ukendt eller forekommer irrelevant. Faktisk ville individet ellers fortabe sig i en forudbestemt kæde af begivenheder, og den formodede ånd ville svæve bort i en vedvarende strøm af psykologiske illusioner. Dette ville reducere videnskabens påstande til absurditet og nedværdige mennesker til latterlige marionetter.

nødvendigvis denne opfattelse af menneskeheden og dermed af virkeligheden som helhed.
I sidste ende er dette ikke et spørgsmål om et vilkårligt valg i den forstand, at man frit vælger mellem flere tilgængelige muligheder. Faktisk er der kun én tilgængelig virkelighed, og den ligger uden for menneskets kontrol. Uanset hvilken natur den måtte have – og uanset hvor heftig debatten om den måtte være – kan det med sikkerhed siges, at der ikke er andet valg end at acceptere virkeligheden, som den er: Virkeligheden er den ultimative gyldighed, den står over alt andet: Det absolutte har suverænitet.

Flere forstyrrelser: mellem evolution og revolution

Ved første øjekast forekommer det ovenfor skitserede begreb om Vesten at være en vagt konstrueret samfundsmodel, der snarere stammer fra de politiske og religiøse utopiers verden end fra virkeligheden. Kernen i kritikken er derfor: hvis det skitserede begreb om mennesker med værdighed, rettigheder og suverænitet *faktisk – i virkeligheden –* er i overensstemmelse med deres natur, og hvis den deraf følgende frie samfundsorden derfor er det rette begreb, hvorfor har den så ikke på egen hånd sejret gennem historien, men kæmper i stedet så ofte for sin overlevelse?
Ved første øjekast forekommer denne indvending berettiget; ja, den virker indlysende, når man betragter historien og nutiden. Mens videnskabens vej har været relativt lige, kun sporadisk påvirket af religion og politik, synes søgen efter en levedygtig samfundsform at være omskiftelig og til tider desorienteret. Hvorfor er vejen så stenet?
Svaret ligger i forskellige huller, tilbageslag, vedholdenhed og modtendenser, som bredt set kan sammenfattes som forstyrrelser. Disse har forskellige rum-tidsmæssige, sociale og kulturelle dimensioner og kan forstærke hinanden.

- Midlertidige forstyrrelser: Selvom man i alle kulturer kan finde spæde tegn på en liberal retsstat, er udviklingen af en sådan stat – trods tidlige forsøg, f.eks. i det antikke Grækenland – en forholdsvis moderne udvikling, der ikke havde bred opbakning blandt befolkningen. Først i det 19. og 20. århundrede, da borgerne opdagede deres egen handlekraft og suverænitet, vandt ideen om menneskerettigheder og demokrati fodfæste – med de velkendte forhindringer og tilbageslag.

- Geografiske forstyrrelser: Mens vestlige værdier har kunnet etablere sig i én del af verden, har traditionelle systemer bevaret deres status andre steder. Dette kan skyldes en manglende bevidsthed om egen suverænitet, således at man kan tale om en manglende oplysning om egen modenhed.

Samtidig bremses denne naturlige udvikling af politiske eller religiøse kræfter.

- Kronologiske forstyrrelser: Selvom bevidstheden om egen suverænitet er en grundlæggende del af den menneskelige eksistens, har historien gentagne gange været vidne til fremkomsten af restaurative og reaktionære bevægelser, der sætter de værdier, der engang blev opnået med så stor møje, under spørgsmål. Selvom vestlige værdier – og den velstand, der følger med dem – har udviklet en global tiltrækningskraft, er den historiske udvikling på ingen måde automatisk. Det hidtil mest betydningsfulde tilbageslag var fascismens periode i Europa, især nationalsocialismen i Tyskland.[20]

- Personlige forstyrrelser: Tilknytningen til liberale demokratier kan svækkes på forskellige niveauer og vende til det modsatte, både blandt almindelige borgere og politiske ledere. Selv utilfredshed med sociale, økonomiske eller politiske udviklinger kan føre til, at de mest grundlæggende søjler i det menneskelige samliv opgives, hvilket altid ledsages af faren for et generelt samfundsmæssigt tilbageslag.

- Kulturelle forstyrrelser: Et blik på samfund, der betragter sig selv som frie og demokratiske, viser, at der selv inden for landegrænserne er forskellige opfattelser af, hvilke grundlæggende værdier der skal danne grundlaget for staten. Dette er ikke et spørgsmål om individuelle love og politiske retninger, som derefter skal afgøres i den demokratiske proces, men om grundlæggende spørgsmål vedrørende etik, politik, religion og kultur. Selv på tværs af landegrænserne er der mere eller mindre markante forskelle i forståelsen af demokrati og frihed.[21]

- Strategiske forstyrrelser: At forsvare den frie verden mod ekspansive og autoritære kræfter og sikre sin egen eksistens – militærbaser, råstoffer, allierede – fører gentagne gange til strategiske alliancer med stater, hvis indre forfatning strider mod ens egne værdier. Det moralske dilemma er

[20] Sociologen Jürgen Habermas beskriver den demokratiske omlægning, der begyndte i efterkrigstidens Tyskland, som en *»økonomisk og politisk, og senere i et vist omfang også kulturel proces, der først [vil] blive uafvendelig, når den kulturelle vestliggørelse har gennemsyret hele befolkningens mentalitet«* (i et interview med Barbara Freitag i juli 1989).

[21] Selvfølgelig afspejles et samfunds sande forståelse af personlig værdighed og frihed ikke hos midaldrende voksne med gennemsnitsindkomster, der står med begge ben solidt plantet på jorden. De virkelige værdier afspejles snarere i de unges, de ældres og de socialt dårligt stillede gruppers situation samt i forholdene i fængsler, militæret og andre institutioner og myndigheder, der kan påvirke den personlige suverænitet.

indlysende og kan føre til farlig ligegyldighed blandt både borgere og politikere.[22] Dette kan skabe et indtryk af ligestilling og legitimere en varig sameksistens.

Hvis man opfatter opdagelsen og realiseringen af liberale og demokratiske principper baseret på retsstatsprincippet som en gradvis udvikling med forskellige forudsætninger fra kultur til kultur, må man forvente sådanne forskelle fra starten. Selvom der gennem historien har været gentagne revolutionære bevægelser fra diktaturer til demokratier, er den historiske proces ikke desto mindre evolutionær af natur.

Geopolitik og vision

Hvis man antager, at det ovenfor skitserede menneskesyn inden for rammerne af et verdensbillede, der er åbent for transcendens, faktisk svarer til virkeligheden, kan man antage, at ideen om en liberal og demokratisk stat på trods af mulige tilbageslag og på lang sigt vil sejre gennem historien. Denne observation kunne allerede gøres i det 20. århundrede, da det blev klart, at den enkeltes værdighed og frihed ikke blot udsprang af et filosofisk begreb, men stemte overens med bevidstheden hos mange mennesker i alle dele af verden.[23] Faktisk blev der iværksat talrige demokratiske processer og fredsinitiativer i 1990'erne, hvilket fik nogle forskere til at forudse fremkomsten af en »global indenrigspolitik«[24] , der gradvist ville løse internationale konflikter.
Set ud fra et geopolitisk perspektiv er billedet af et fællesskab af stater, der nu bevæger sig mod et demokratisk fællesskab i deres eget tempo og på deres egne betingelser, imidlertid blevet overhalet af en modsat virkelighed. For ved siden af staterne i den »frie verden«[25] findes og har der altid været en række diktatoriske regimer, hvis primære mål er at bevare magten eller gennemføre en politisk eller religiøs ideologi, og som modsætter sig den vestlige verden – om nødvendigt i fællesskab. De formoder måske i al hemmelighed, at der før eller senere vil være – ja, må være – en vej til frihed, men de modsætter sig denne indsigt og de konsekvenser, der følger af den. I sidste ende modsætter de sig en virkelighed, som det er umuligt at modsætte sig.

Modstridende principper: »To verdener«

[22] Det strategiske princip *»min fjendes fjende er min ven«*, som har været kendt i årtusinder, kan måske være strategisk berettiget i eksistentielle nødsituationer, men det kan ikke erstatte de etiske grundlag for (magt)politiske beslutninger.
[23] Filosoffen Francis Fukuyama talte om »historiens ende« allerede i 1989, da mennesker over hele verden krævede deres rettigheder og suverænitet, og dette viste sig at være et universelt krav.
[24] Se fodnote 4.
[25] Dette alternative udtryk er også historisk ladet – helt siden Øst-Vest-konflikten.

På den internationale politiske scene[26] findes der en betydelig konflikt mellem autoritære og frie stater, som i sin natur er fundamentalt asymmetrisk. Årsagen ligger i de modstridende opfattelser af samfundsmæssig sameksistens.
I den demokratiske verden eksisterer staten for sine borgeres skyld. Dens eneste berettigelse er at give mennesker mulighed for at leve i værdighed og så vidt muligt afværge enhver krænkelse af deres suveræne livsform. I et frit samfund skal staten begrunde sine handlinger og bevise, at stærkere indgreb er nødvendige og uundgåelige. Det er ikke borgeren, der skal begrunde sin frihed, men staten, der skal begrunde sine indgreb.
I autoritære og totalitære stater er dette princip vendt på hovedet: staten og dens politiske ledelse er suveræne, hvad enten det er på religiøst, politisk-ideologisk eller personligt grundlag. Individet – i det omfang man overhovedet stadig kan tale om sådan noget – er i enhver henseende underordnet denne statsinteresse. Der er naturligvis gradvise forskelle: »Milde« diktaturer lader måske økonomiske og sociale aktiviteter være i fred og forfølger kun politisk kritik, mens totalitære regimer vil kontrollere folks tanker og selve deres eksistens vilkårligt. I sidste ende er individet imidlertid magtesløst over for det herskende regime; det kan hverken gøre krav på rettigheder eller værdighed, dets handlefrihed tildeles det ovenfra og kan til enhver tid begrænses eller tilbagekaldes. En eksistentiel risiko ledsager hele deres liv og forvrider det sociale samliv – og undertiden de enkelte personligheder – ned til mindste detalje. Raison d'état – regimets overlevelse – dominerer og påvirker alle områder af den menneskelige tilværelse.[27]

På internationalt plan

Denne prioritering hos autoritære stater afspejles på det internationale plan: alle bestræbelser er rettet mod at sikre det herskende regimes eksistens og magt, og alle andre politiske eller ideologiske mål er underordnet denne bestræbelse. Da magtbevarelsens forrang i forvejen betyder, at menneskerettigheder og økologiske eller kulturelle værdier indskrænkes, ignoreres eller bekæmpes internt, har disse værdier heller ingen betydning for et diktatur i dets internationale relationer – bortset fra som propaganda i kampen mod reelle eller opfattede trusler mod regimet.
Den umiddelbare fare for autoritære systemer kommer fra deres ligemænd: fordi de hverken respekterer deres egne borgeres suverænitet eller andre staters, findes

[26] Det metaforiske udtryk vækker associationer til et teaterstykke, men disse virker kyniske, i og med at millioner mister livet og værdigheden, og mange milliarder påvirkes politisk, socialt og økonomisk. Ødelæggelsen af ressourcerne sker på global skala og sætter i sidste ende sit præg på stort set alle på planeten.
[27] I virkeligheden henviser disse udtryk til arbejds- og udryddelseslejre, torturcentre, undertrykkelse og grusomheder af ufattelige dimensioner: de er de dybeste eksistentielle afgrunde.

der ingen bindende regler for de indbyrdes relationer: styrkens princip gælder – udadrettet vold har altid til formål at sikre regimets eksistens. På internationalt plan hersker jungleloven – militær magt er nødvendig for at overleve. I et klima præget af mistillid er alliancer ofte usikre, og ens egen eksistens er konstant i fare. En grundlæggende – intern – fare for undertrykkende regimer er deres egne borgere, som kan gøre modstand mod undertrykkelsen og kræve deres individuelle og politiske rettigheder. Selvom demokratiske stater i princippet støtter undertrykte folk og forsvarer deres rettigheder på internationalt plan, begrænser de som regel deres indsats til udtryk for solidaritet og resolutioner. Aktiv bistand, som også ville indebære en kraftfuld indgriben, kan kun forventes i ekstreme undtagelsestilfælde.

Mens den frie verden kan danne alliancer for at beskytte sig mod militære angreb fra diktaturer, er mulighederne for at komme undertrykte folk til undsætning fortsat begrænsede. Demokratiske stater afholder sig generelt fra at anvende militær magt eller politisk pres, fordi de sætter deres lid til forhandlinger, forståelse og god vilje. Desuden er der altid en risiko for, at udenlandsk indgriben vil blive mødt med skepsis af befolkningen, hvilket tvinger de politiske beslutningstagere til at trække deres støtte tilbage. Ved hvert nyt valg er der en mulighed for, at den politiske stemning ændrer sig, og at selv historiske alliancer vil blive opløst.

Åbenhed over for forandring og den politiske ledelses afhængighed af suveræne borgeres vilje er det centrale kendetegn ved frie samfund. Samtidig udgør denne gennemsigtighed og åbenhed en sårbar flanke for de autoritære staters akse.

De forsøger derfor at manipulere den offentlige mening og stemmeadfærden gennem politisk propaganda på alle niveauer og at udfordre de pågældende samfund gennem kontrollerede kriser. Midlerne spænder fra bevidst spredning af falske oplysninger over skabelse af migrationspres ved de ydre grænser til militære provokationer og angreb. Hertil kommer et konstant pres på enkelte borgere og organisationer, der modsætter sig den autoritære akse, hvilket gør dem til mål for medie- eller fysisk vold. I sidste ende er målet at destabilisere demokratiske stater gennem en bred vifte af handlinger på alle niveauer og derved afskrække dem fra deres forpligtelse til at bevare og fremme global frihed.

Selv blandt politikere er bevidstheden om disse magt- og indflydelsesfaktorer ret begrænset. Troen på, at autoritære stater ønsker fredelig sameksistens og har potentiale til demokratisk udvikling, er mere tiltalende end en nådesløs analyse af den politiske situation.[28] Desuden misforstås og udvandes principperne i den frie verden – det *globale Vesten* – gang på gang.

[28] Henvisningen til en angiveligt »fredelig sameksistens« under den kolde krig er vildledende, ikke kun i lyset af de konflikter, der fandt sted på samme tid. Selvom et nukleart dødvande mellem supermagterne gjorde direkte militær konfrontation umulig, var en virkelig fredelig sameksistens først mulig efter forandringerne i Sovjetunionen og omvæltningerne i Østeuropa. Denne form for tvungen

Vestens aksiomer

I modsætning til sekulære og religiøse ideologier er Vesten præget af en vis tilbageholdenhed: den mangler eskatologiske paradigmer, økonomiske planlægningsscenarier og utopiske samfundsmodeller. Løftet om et liv i frihed og værdighed synes nærmest indholdsløst. I virkeligheden handler det om nogle få grundlæggende aspekter og strukturer[29] . Vestens frihed har også en aksiomatisk dimension:

1. Det absolutes suverænitet: Det åbne-transcendente fundament

Denne opfattelse af virkeligheden er et nødvendigt grundlag for at forstå menneskets natur samt politiske og videnskabelige aktiviteter. Kun på dette grundlag kan yderligere eksistentielle aspekter diskuteres med forskellige ideologiske og religiøse referencer. En fri og åben diskurs uden ideologiske begrænsninger udgør en væsentlig kerne i Vesten.

2. Individets suverænitet: Retten til at forme sit eget liv

Menneskets natur og værdighed bygger på en transcendent forståelse af virkeligheden. Denne opfattelse af menneskeheden giver anledning til grundlæggende menneskerettigheder, der garanterer den enkelte den suveræne ret til at forme sit eget liv. Denne eksistentielle kerne i den menneskelige tilværelse står grundlæggende uomtvistelig: individets suverænitet er ukrænkelig, selv i demokratiske beslutninger.

3. Folkets suverænitet: Samfundet træffer selv beslutninger om sine egne anliggender

Samfundets politiske reguleringer skal have en demokratisk oprindelse, dvs. de skal være baseret på valg og folkeafstemninger. Samfundets udvikling er grundlæggende åben. Folkets suverænitet afspejler den enkeltes suverænitet på statsniveau – de to suveræniteter er indbyrdes afhængige: Ligesom den individuelle frihed udfolder sig i politisk deltagelse, er demokratiet baseret på politisk modne – og dermed også frie – borgere.

---

sameksistens kan derfor kun være midlertidig, lige så midlertidig som den tvungne interne sameksistens mellem en diktatorisk regering og dens undertrykte borgere.

[29] Dette henviser ikke til det bureaukrati, der er fuldt ud tænkeligt i en fri retsstat med alle dets fordele og ulemper, men snarere til afkaldet på ideologisk »programmering« af mennesker.

4. Solidaritet gennem værdier i stedet for interessepolitik

I modsætning til autoritære stater, der har allieret sig på grundlag af subjektive interesser, der kan være modstridende og foranderlige, bygger Vestens intellektuelle fundament på et transcendent begreb, hvor værdier og værdighed ikke er forhandlingsbare, men er forankret i en dybere objektiv virkelighed, og hvor » « derfor rent faktisk gælder. På internationalt plan må denne filosofiske kontrast føre til en solidaritet blandt vestlige nationer, der aldrig sættes i tvivl, selv ikke i lyset af de stærkeste politiske uenigheder. Dette omfatter også at stå sammen mod autoritær ekspansion.

5. Geopolitisk vision: Det universelle Vesten

Projektet om det globale Vesten er et universelt projekt, der etisk set kun kan retfærdiggøre sameksistens med autoritære stater på midlertidig basis. Hvis man accepterer gyldigheden af universel menneskelig værdighed og menneskerettigheder som grundlaget for alle samfund, er det et onde, der skal overvindes, at se bort fra dem. Autoritære systemer er *i deres natur* ude af stand til at eksistere på bæredygtig vis og har derfor kun en begrænset eksistens, hvilket er grunden til, at det universelle Vesten er et iboende anliggende for Vesten[30] , der ikke kan adskilles fra dets væsen.
På grund af deres manglende demokratiske ansvarlighed over for folket – i sidste ende på grund af deres modstrid med det filosofiske grundlag for virkeligheden – *har autoritære regeringer i bedste fald begrænset suverænitet som følge af denne manglende gensidighed.*[31]
Ægte realpolitik, dvs. en politisk holdning, der altid betragter den *menneskelige tilstand* som grundlag for handling på linje med geostrategiske forhold, må aldrig glemme disse sammenhænge. Den kan derfor kun blomstre på grundlag af de fundamenter, der her præsenteres som Vestens aksiomer, uanset hvad de måtte komme til at hedde i en fjern fremtid.

[30] I modsætning til 1990'ernes globalisering inden for økonomi og kommunikationsteknologi er det, vi nu ser, en globalisering af menneskets værdighed i sammenhæng med et filosofisk funderet verdensbillede. Det handler mindst af alt om en ensartet kultur, bag hvilken menneskehedens etniske mangfoldighed skulle forsvinde.
[31] I ekstraordinære situationer, såsom omvæltningen af et diktatur, kan en regerings legitimitet midlertidigt opstå uden for de demokratiske processer. Under alle omstændigheder og til enhver tid skal den enkeltes suverænitet dog have højeste prioritet.

Epilog: Tre leveregler for det kommende kvartårhundrede

Efter de håbefulde første år efter afslutningen af Øst-Vest-konflikten, som kastede et i det mindste foreløbigt lys over stort set alle verdenshjørner, er den internationale situation blevet mørkere i mange regioner siden årtusindskiftet.
På internationalt plan er det forrige århundredes systemkonflikt vendt tilbage i en modificeret form: en akse af undertrykkende regimer, forbundet med et netværk af autoritære eller ligeglade stater, har sat sig som mål at etablere en modbevægelse til den frie verden og gradvist fortrænge den.
Over for denne historiske udfordring har den globale vestlige verden længe forfulgt en defensiv strategi og ignoreret den voksende fare fra den autoritære bølge: militært, politisk og med hensyn til sine filosofiske grundlag. Erosionen har to sider: på den ene side dukker der autoritære tendenser op i flere stater, og på den anden side er det gensidige samarbejde – herunder den militære solidaritet – i alvorlig fare.
I denne historiske prøve er der behov for en grundlæggende tilbagevenden til den liberale bevægelses grundlag, men endnu mere for tillid til, at et frit samfund, der trues af en undertrykkende aggressor, ikke vil overgive sig uden kamp. Frihedens kraft har sine rødder hinsides politisk manipulation og militær undertrykkelse: historien har vist og vil vise, at den i sidste ende vil sejre og hævde sig. Begrebet »den frie verden« vil en dag forsvinde, men ikke fordi autoritære systemer har kvalt det, men fordi dets nødvendige modstykke, den undertrykkende bølge, forhåbentlig vil være ebbet ud i en ikke alt for fjern fremtid.

Udfordringerne i de kommende årtier kan sammenfattes i tre grundlæggende leveregler

1. En tilbagevenden til de filosofiske grundlag for menneskets frihed og værdighed og deres politiske konsekvenser

Det 20. århundredes filosofiske korrekthed er nu i mange tilfælde blevet erstattet af ligegyldighed og relativisme. I lyset af den overvældende mangfoldighed af meninger om stort set alle aspekter af livet er selv almindelige, daglige politiske spørgsmål ofte blevet enorme udfordringer. Dette får søgen efter den frie verdens grundlag til at virke endnu mere forgæves i dag, fordi den berører filosofiske eller teologiske aspekter, som man måske kan tolerere, men bestemt ikke bør diskutere. Da denne modløshed uundgåeligt fører til manglende perspektiv og dermed til en meningskrise, er det her, vi må tage udgangspunkt.
Den enkeltes værdighed som udgangspunkt for al fri individuel og statslig eksistens forudsætter nødvendigvis en transcendent forståelse af virkeligheden. Dette fundament må – i det mindste i sine centrale aspekter og konsekvenser –

placeres i centrum for den politiske handling og i et vist omfang også i bevidstheden hos de mennesker, der i sidste ende henter deres eksistens herfra.

2. Den frie verdens geostrategiske orientering og gensidige sikkerhed som svar på usikkerheder inden for dens fællesskab

I liberale demokratier er der naturligvis en risiko for, at et land *politisk* eller *militært* trækker sig ud af den frie verdens alliance eller sætter spørgsmålstegn ved den. Sådanne omskiftelser skal forudses og imødegås forebyggende på alle niveauer.
Som suveræn kan befolkningen til enhver tid stemme for resultater, der svækker den eksisterende værdialliance. *De enkelte demokratier* bør imidlertid *selv* være institutionelt beskyttet mod deres egen afskaffelse. En endnu større beskyttelse inden for rammerne af en statsalliance ville være ønskelig.
Den frie verden som en værdiforbund må på sin side ruste sig mod den sikkerhedsrisiko, der ville opstå, hvis én central og/eller flere mindre sikkerhedsgaranter skulle forsvinde. Ud over en geostrategisk relevant national reserve kræver dette også en sikkerhedsarkitektur, der er så modstandsdygtig som muligt og immun over for nationale soloforsøg, og som i videst muligt omfang er i stand til at afskrække angreb fra det autoritære netværk.

3. Et konsekvent og vedvarende engagement for den frie verden på internationalt plan, i bevidstheden om en historisk sejr for friheden

Målet med gensidig sikkerhed er ikke blot at beskytte de enkelte staters suverænitet i den snævre forstand af *national interesse*, men også at bevare den frie verdens historiske landvindinger – om muligt uden tilbageslag – og at virkeliggøre det universelle krav om grundlæggende menneskerettigheder. Forsvaret af det globale Vesten ligger derfor i sidste ende altid i den moralsk begrundede nationale interesse.[32]
Staterne i den globale vestlige verden ville derfor gøre klogt i konsekvent at udvide og sikre den frie demokratiske orden i deres egne lande for ikke at miskreditere frihedsideen gennem mangler.
Eksternt skal de klart og utvetydigt demonstrere deres modstand mod det autoritære paradigme. På et filosofisk plan er diktaturernes eksistens en fornærmelse mod det absolutte[33] . Deres herredømme og deres gevinster er

[32] En politik baseret på menneskerettigheder og grundlæggende værdier kan ikke vende det blinde øje til sult, nød og undertrykkelse, og den kan heller ikke hævde, at det ikke er i den »nationale interesse« at løse konflikter. Hvordan ens egne handlemuligheder ser ud i praksis, er naturligvis en helt anden sag.
[33] Det er svært at finde en mere præcis måde at beskrive uvirkeligheden hos regimer, der befinder sig i en tilstand af grundlæggende teoretisk og praktisk desorientering.

relative, deres ideologi – i det omfang den er håndgribelig – en *falsk filosofi*, hvis skæbne på lang sigt er forudbestemt: den vil ende i fuldstændig intethed. Al deres magthaveres herlighed vil en dag forvandles til støv i sandhedens lys – med undtagelse af de ledere, der vover at skifte kurs.

De nævnte leveregler udgør ikke et utopisk eller fundamentalistisk program, og de afviser heller ikke diplomati, geostrategi og *realpolitik*[34] . De opfordrer først og fremmest til en konsekvent og ikke blot halvhjertet tilbagevenden til traditionen og dernæst til beskyttelse mod de usikkerheder, der er blevet stadig mere tydelige i det 21. århundrede. Det faktum, at det endelige mål er menneskerettighedernes universalitet – og intet andet, hvilket betyder en fri verden for alle eller et *universelt Vesten* – bør ikke længere drages i tvivl i lyset af de seneste tre hundrede års menneskerettighedserklæringer.[35]

© The 20th Century Research Project – Philosophy of the Global West

Yderligere oplysninger og kontakt:

Forskningsprojektet om det 20. århundrede
www.20th-century.net

Filosofi om det globale Vesten
www.theglobalwest.com

✉ www.steff.international/CONTACT/

- Version 1 / 2026 -

[34] Realpolitik forstås her ikke som opportunistisk politisk manøvrering, men som en omfattende politisk stil, der er bevidst om realiteterne – herunder de transcendente – og deres implikationer.
[35] Verdenserklæringen om Menneskerettighederne fra 1948 taler om menneskelig værdighed, mens dens amerikanske og franske forløbere taler om umistelige rettigheder, som hver især indebærer et ikke-positivistisk grundlag.